

üses mehele saia'

tu näridud kitseperet. Foto Igor Taro

buvad külaneliud peole põllulilledest tehtud pärgadega. Need pidid isikliku Igor Taro

hinnast nii ku' niidirull kokko kerimä ja nii kavva keru ku' kõik omma' üte ümbre ku' hummogutsõ' tüülesõitja' Moskva metroovagonih. Önnõ tuu vahem om, õt met-rooh olda-ai' niimuudu vaba-tahtligult.

Inõmistõ rõõm lätt üle ka' haina süüvilõ kitsilõ, kiä' hinnäst hilläikeist õks lähebähe kip-pasõ' ja peräkõrra omma' jo' külaplatsi veereh. Üts tallõkõnõ jääs tõisist erälde ja lätt vabalt hulkma inõmistõ vaihõlõ.

Juulikuinõ mõos rahva-lõ niisamata ku' miiga' astel-pajuvein õkvalt pudelast. Tuli

lätt pikä suss'otamisõ pää-le palama ja nakas haljit ossõ hindä sisse niildmä. Mõnõ minotiga' lüü püstü mitmõ-meetritlitsõ tulõ, kohe edeot-sah kiäki' roni-i'. Sinnä' sam-ma kõrvalõ lavva pääle omma' küläinõmistõ' toonu' piirakit, soolaheeringit, vorstõ, pas-teedivõileibu, hal'ast sibulat, keedet kartohkit, kompvek-ke. «Mahl om latsilõ!» tulõ-tas Niina kõigilõ lavva ümbre saijsilõ miilde ja võtt edimäts teostipitsi eis' hans'at.

Ku' armastõ pillimiis Ain üte vahtsõ lõõdsaga edimäist kõrda lakja tõmbas, sis püsü-

Miikse jaanikivi

● Vannuist kombist om täämbätsse pääväni' jäänü' Miikse kerigo mant alla minneh uja kaldõh Jaanikivi pääle andidõ andminõ.

● Ivan IV Julm kirotas tuust 1561 aastagal Pet-sere kloostri lõ nimega' Tjoplõi Kamen ku' piirkivi, mia' om kingo pääl.

● Vanastõ kõnõldi, õt kivi pääl oll istnu' ja jal-gu puhanu' pühä Jaan.

● Täämbätseni k' audas sääil haigit kotussit vasta kivi pand-mah ja sis jätetäs sinnä' andit. Tiidjä' kõnõlõsõ, õt kivil om tervest tegev joud.

● Ku' läät kivil appi saama, sis inne tulõ kiviga' luvva' kontakt. Tuu jaos om mitmit või-maluusi — pant kivi vasta haigõ kotusõ vai om tuu jaos mäanegi' asi (hüdsi, raha, suul). Viimätsse pu-hul hõõrti inne as'aga' haigõ kotust ja sis jäteti tuu asi kivi pääle, haigus anti kivile. Ja tuuperäst võtõta-ai' kivi pääle jätet asju ar', muidõ võit sala' hindäle tuu haigusõ.

● A kõgõlõ toolõ kae-malda' lasti kivi pääle jätet anni' niüldä' töösõ ringi pääle mõnigi kõrd, näütises jaeti peräst kerjussilõ.

Allikad: Löivu Merlin, ERA

Önnõnäütjä Jaan

Kerigukalendri perrä om jaani-päiv ristija Johannõsõ sünnü-päiv. Ristija Johannõs oll sünnü-nü' puul aastakka inne Krõstost ja oll timä imä puult sugulanõ. Tä sai kõrbõh elleh valgustusõ ja läts säält edesi Jordani jiu viir-de. Tä oll hüä kõnõlõja ja täl läts kõrda pall'õ inõmisi kääntä' umma usku. Ristija Johan-nõs oll kuulsa prohvet ja ristja. Ristija Johannõsõ surmapäiväs loetas 29. augusti, a tulõtege-misõga' tähistedäs jaanipäivä, 23. juunit. Setomaal tähistedäs mõlõbit kats nädälit iltappa vana kalendri perrä.

Jaanipäiv on vana suvõpühä, kindlahe aastaga tähtsäbit püh-hi ja tuust aost proomtas tulla' umma kodo, õt olla' kuuh sugu-laisiga' ja lähebtsi inõmistõga'. Pall'õ rahva' pei' jaanitulõ edimält ku' päävõpühä. Jaanitulõ tegemisõ jaos tuudi varahappa jo' halo' ütte kokko. Jaanitulõlõ lää-vä' kõik ja sinnä' soovtõdas min-nä' jala. Jaanituli tege tervest ja aja mant ar' kur'a. Tuld om õks tett korgõba kotusõ pääle. Om tähtsä, õt tuli paistus' kavvõndõhe, tulõ õnnistas tooni' maani' ku' kavvõ tä kuma paistus. Hüpäteh läbi tulõ sai vabat kõgõst halvast ja kur'ast.

Sis om aastaga kõgõ lühep üü ja sis tulõ üleväh olla' päävä nõsõmistõni'. Arvatas, õt tuu om suur õnn, ku' jaaniüüse sata-ai' vihma. Väiga ammudsõst aost jo' om arvat, õt jaanikastõh tege ilosast ja and joudu ja tuuperäst mõsti hummogu tuuga' suud (=näko). Viil sajand varahap-pa lasti jaanikastõh kukkõrpalli, sis jääs sälg haigõst, mia' oll talo-inõmistõlõ üts päämäne hädä, ja avit olla' terveh. Pääle tuu laulõti, tandsdi, hällüti ja süü-

Lõivu Merlini pilt.

di tulõ veereh. Sääil võidsõ olla' kõkkõ hüvvä, a kindlahe pidi olõma piimäsüuke. Kõgõ edimält anti õgast söögist ja joogist tulõlõ. Sõõgi perri viiä-äs kodo, jätetä-äs videlemmä, nuu' visati tullõ vai sis matõti maa sisse.

Vanastõ oll perüs mitmit kummõiti, õt kuis tütrigu' sai' tiidä', õt kuis nä mehele saava'.

Ku' tütrik tahtsõ tiidä', õt mitmõ aastaga peräst tä mehele saa, sis oll täl vaia tetä' säitsmest lilli sordist vanik ja visada' tuu uibohe. Mitmõ visakamisõ pääle vanik uibohe jääs, nii mitmõ aastaga peräst tä mehele saa.

Vai sis tuu tütrik jaanilau-päävä õdagu halga üsäga tarrõ. Näid tä tohi-i' inne lukõ', ku' tarrõ joud. Ku' om paarih arv, sis lätt tä pia mehele, a ku' ütsik arv, sis ta saaki-i' mehele.

Jaanipäiväl minti ka' mehele, sis olõvat olnu' abieluõnn kõgõ kindlap.

TRESKI PIDU: lõke hakkab ilmet võtma. Foto Igor Taro

üi' mõnõl inäp jala' paiga pääl. Tands tandsu perrä, laul laulu perrä joud järjekõrd lem-miklauluni' «Slavjanka hüvas-tijätt», mia' om üteh kõigilõ tiidä' «Võidupääväga'» isa-maasõa teemalitsi laula kuld-varamust. Sis nostalgilinõ «Helesinine vakon» ja «Pesnja pro zaitsev». «Mehe', laulkõ' midägi' ehteestilikku, midä-gi' umma!» pallõs tulõ veereh kunstitiadlasõst naistõrahvas Peterburast, kiä' tõmbas üte sigari tõösõ perrä. Mehe' na-kasõ laulma.

«Teomees tuli tõõlta koju/ heitis parsile puhkamaie/ kui

puhunus vähe välja/ riista üle teise reie...»

Kunstitiadlanõ om vapus-tõt: «Ma olõ vapustõt! Tuu oll hüä! Nii sügävä mõttõga' ja läts hine! Tii' kõik olõt giinüüsõ!»

Viil mõnõ' laulu', peräst poolõ omma' puu' jo' vereväst hüdsehunost palanu' ja päiv naanu' nõsõma.

Vinne vanarahvas tiidse kõ-nõlda', õt ku' jaaniüüse to-sina jago kõrdu üle aia ronit, sis täüdetäs ronija õga suuv. A muidogi' sis ku' nuu' korgõ' raadist aia' olõ-õi' Olohkuvast parkümmend versta Šumilki-no ja Luhamaa külli vaihõl. ■

NULGÕST

Serga külapäev tulekul

Endised ja praegused Serga, Väiko- Serga ja Tepia külade elanikud ning nende järeltulijad on oodatud külapäevale, mis toimub 26. juulil algusega kell 12.00 Serga tsässona juures. Kaasa tuleb võtta piknikukorv ja hea tuju! Info tel. 7867602, Eevi. (SM)

Rikka Ivvani pillilaager

Järjekorranumbriit kuues Rikka Ivvani pillilaager on selleks korraks lõppenud. 1.-5. juulini Küllätüvä külas toimunud laagris osales 25 last. Nagu juba traditsiooniks saanud sai õppida karmoškät (õpetajad Toomas Valk, Siim Sarv ja Ain Raal), kannelt (õpetaja Milja Udras) ja kitarri (õpetaja Kristjan Priks).

Pillimängule vahele sai meisterdada Inge Mälzeri juhendamisel ning mängida mängu ja tantsida Jane Vabarna eestvõtmisel. Helen Alumäe ning Mart Külvik õpetasid lastele ümbruskonna taimi ning õhtuti uinutas lapsed magama Terje Lillmaa setokeelsete muinasjuttudega. Esimest aastat õnnestus teha laagrilistele Rikka Ivvani pillilaagri särgid. Laagrit toetasid Setomaa kultuuriprogramm ning Hasartmängumaksunõukogu. (Sigre Andreson)

Algab Saatse pansionaadi rajamine

3.juulil sõlmisid OÜ Saatse Pansonaat ja OÜ Selista Ehitus lepingu Saatse Pansionaadi ja Saatse vabaaja-ja seminarikeskuse rekonstrueerimiseks. Ehituse maksumuseks on ligikaudu 12 miljonit krooni.

Valmivasse pansionaati tuleb 45 voodikohta ning OÜ Saatse Pansonaat annab tööd 15-le inimesele. Lisaks pansionaadile valmib Saatse vabaaja-ja seminarikeskus, kuhu tuleb raamatukogu, internetipunkt, seminarikeskus, saun.

Pansonaat ja vabaaja-ja seminarikeskus peab valmima aprillis 2009. (setomaa.ee)